

Cuvântul

ÎN EXIL

Director:

GEORGE RACOVEANU

Nach dem historischen Besuch

von George RACOVEANU

Der Präsident der französischen Republik wollte, bevor er zu Handlungen von historischer Tragweite schreiten würde, mit der Seele des deutschen Volkes Fühlung nehmen. Ohne Zweifel hatte er mit einer gewissen Sympathie dieses Volkes gerechnet. Der Triumphzug von Hamburg bis München aber war für ihn ein überwältigendes und ungewöhnliches Erlebnis. Die Herzlichkeit, die ihm zuteil wurde, das „Feuer“ der Liebe in den Augen der deutschen Bevölkerung jeden Alters und jeder sozialen Schicht, war sowohl für die deutschen Politiker, als auch für die Franzosen keine kleine Überraschung. Auch bei den Engländern und Amerikanern löste die Tatsache, wenn auch kein freudiges, so doch großes Erstaunen aus. Die Bedeutung der jüngsten Geschehnisse in Deutschland haben die Russen richtig verstanden. Der Beweis: die wütenden Angriffe auf de Gaulle und die „revanchistische“ Bundesrepublik. Die Russen, die nie eine Gelegenheit versäumten, Frankreich vor der deutschen Gefahr zu warnen, sind jetzt wütend, weil sie sehen, daß die Gefahr verschwunden ist. Die Naiven stellen vielleicht fest, daß in der neuen russischen Haltung sich ein gewisser Mangel an Logik bemerkbar macht...

Bei dem tiefen, politischen Sinn, den der Besuch de Gaulle's barg, war es unerlässlich, sich über die Zukunft Frankreichs, Deutschlands, Europas und der gesamten freien Welt zu äußern. Der Präsident ist nicht der Mann, der Schwierigkeiten umgeht. Als er über die „Vereinigung“ Frankreichs und Deutschlands, als Kern einer europäischen Union sprach, übersah er nicht die Hindernisse, die diesem segensreichen Unternehmen noch im Wege stehen.

Es wurde eingewendet, daß „Frankreich und Deutschland noch nicht Europa bedeuten“. Als die Gegner jene Äußerung taten, dachten sie ohne Zweifel nicht an Spanien oder an Italien. (Obwohl... besonders schlaue Berichterstatter deutscher Zeitungen noch von einer Kombination alter französischer „Gloire-Ideen“ verbunden mit dem „deutschen Machtgedanken“ sprechen, welche bestimmt „auf die Wähler aller Parteien Italiens befremdend, abkühlend und enttäuschend“ wirken wird). Diese beiden christlichen Nationen werden nicht zögern, sich Frankreich und Deutschland anzuschließen. Nicht an Spanien, oder Italien dachten sie, sondern wahrscheinlich an Länder, die niemals zu Europa gehörten. Um ihnen den Wind aus den Segeln zu nehmen, hat der Staatsmann de Gaulle betont, daß hier nur die Rede von einem Anfang ist; von der Bildung des Kerns der Europaunion.

Der Kern Europas ist aber nicht England, sondern Frankreich und Deutschland. Die Ko-Existenzialisten um jeden Preis haben den Ausdruck „Achse Paris-Bonn“ benützt, die den Platz der Achse Berlin-Rom einnehmen würde. Diesen hat der Kanzler Adenauer geantwortet, daß wir heute nicht Begriffe übernehmen können, die aus ganz anderen Zeiten stammen. „Mit solchen schiefen historischen Analogien — sagte er — kann weder die heutige deutsch-französische Wirklichkeit, noch das sich bildende, geeinte Europa verstanden werden“. Und das mit Recht. Die Analogie — die Erkenntnis durch Vergleich — setzt voraus, daß zwischen den Vergleichenen Übereinkunft und Verschiedenheit zugleich bestehe. In dem gegebenen Fall gibt es genügend Verschiedenheiten. Aber Übereinkunft zwischen dem was damals und dem, was heute angestrebt wird,

Fortsetzung auf Seite 4

AL TREILEA ELEMENT

de Vinula MORIA

Mi-am dat seama, recitind opera filosofică a lui Lucian Blaga, cât de prezent e acest gânditor-poet în viaţa noastră cea de toate zilele; vreau să spun, în viaţa noastră a celor din exil, cât şi a celor de acasă. Nici depărtarea noastră, nici încercarea comuniştilor de a-l scoate din realitate, nu l-au clintit dela locul lui, aşa cum poezia populară şi Eminescu nimic n'au putut pierde din puterea lor de sinteză şi definiţie românească, împotriva tuturor furtunilor care au fost deslănţuite în ultimul timp împotriva lor.

Există în istorie astfel de unităţi de măsură, prin mijlocirea cărora popoarele spun ceea ce sunt, iar spiritele creatoare exprimă ceea ce trebuie exprimat. Pieirea acestor unităţi esenţiale atrage după ea pieirea popoarelor, întrucât sunt de intim şi de viu legate unele de altele. Astfel Dante şi spiritul plastic reprezintă Italia; Goethe, Beethoven şi Nietzsche, Germania; logosul înţeles ca civilizaţie a cuvântului, Franţa; Shakespeare Anglia; Cervantes şi Goya, Spania.

Trecerea timpului adaugă noi posibilităţi de definiţie şi cunoaştere fiecărei culturi în parte. Din când în când un nume, o faptă, un curent de idei, pun un nou luciu peste strălucirea unui suflet colectiv încheat într-o cultură. Un popor întreg devine atunci mai limpede sesizabil, mai întreg şi mai mare, prin opera unui singur om. Cuvântul geniu exprimă atunci o nouă sursă de lumină.

Niciun Român nu putea până azi să se autoînțeleagă ca unitate spirituală, niciun artist ieşit din românime nu putea crea valabil, dacă ignora unul din cele două elemente configuratoare ale românismului: poezia populară şi arta populară în general; poezia şi proza lui Eminescu, întreaga operă a poetului deci, neexcluzând din ea nici „Doina”, nici articolele politice. Tot ce e sensibilitate românească, legătură cu natura, simţ al muzicalităţii, echilibru în bucurie şi în durere, armonie, împăcare cu destinul şi cu moartea, pudică sensualitate, concepţie cotidiană a măsurii în sensul clasic al cuvântului, sunt exprimate în poezia şi în arta populară cu atâta autenticitate încât toţi poezii noştri au trăit intens influenţa permanentă a acestor canoane. Pe de altă parte, tot ce e românism conştient, tot ceea ce elementele poeziei populare nu reuşeau să transpună pe plan logic, filosofic şi politic, Eminescu a transcris în cuvântul lui. Eminescu pune astfel în clar ceea ce folklorul lăsa în chee de mister.

Ceea ce se face azi în Tară e fals, gol şi inutil pentru că din procesul creaţiei sunt excluse toate elementele definitoare ale genului românesc, înlocuite cu o tehnică a creaţiei de împrumut, bazată la rândul ei pe o filosofie ieşită din uz, utopica şi lipsita, unită şi în Rusia, de orice fel de rădăcină. Spaţiul sovietic a fost iscat de orice posibilitate valabilă de creaţie, deoarece a fost supus cu forţa unui proces de

continuarea în pag. 3

MORALIŞTII

de Horia STAMATU

Un om sau o societate fără morală, cum ar spune Trahanache, va să zică nu o au, ceea ce e rău. Dar un om sau o societate care nu au decât „morală” nu au destul, şi de aceea, la un moment dat, nu o mai au nici pe aceasta.

Amoral este în genere fanatismul şi i se opune justiţialismul. Pentru a rămâne în concret, să luăm două exemple: justiţialismul roman şi fanatismul semilunei, sau Pontiu Pilat şi Mohammed.

În două momente decisive pentru dezvoltarea lumii, fanatismul a fost biruitor împotriva justiţialismului, şi consecinţele au fost considerabile. Spălarea pe mâini a lui Pontiu Pilat, om cu simţul dreptăţii dar şi slab în acelaşi timp, a dus la ruina aşezării lumii de atunci, adică tocmai la destrămarea justiţiei pe care Pilat credea că o apără evitând agitaţia plebei. Iar spălarea pe mâini a Occidentului — spălare pe mâini de soarta „schismaticilor” — în faţa invaziei musulmane, a dus la ruina universalităţii creştine.

Astăzi ne aflăm de asemenea într'un moment hotărâtor de ciocnire a fanatismului cu dreptatea, numai că nici fanatismul de azi nici justiţialismul nu mai sunt simple „treceeri prin foc şi sabie” sau „ordine civică”.

Fanatismul de azi este camuflat de un nou „moralism”, iar „trecerea prin foc şi sabie” a luat forme mult mai rafinate ca în trecut, aşa fel încât justiţialismul însuşi colaborează cu acest fanatism punându-i forţa de care dispune la dispoziţie.

Fanatismul actual nu mai este acela al grozaniei lăcomii şi îngâmării a osmanlıilor, iar „justiţialismul” actual nu mai e capabil să facă nici un ordin civic real. Este vorba astfel de un anumit fanatism spiritual, aliat în chipul cel mai straniu cu un justiţialism, pe de-o parte naiv iar pe de alta lăcom şi mercantil. Lupta fanatismului pentru „ateismul universal” şi a justiţialismului mercantil pentru „economia uni-

versală” se susţin oarecum reciproc prin mijlocirea „moralismului” mai sus amintit. În acest „moralism” se întâlnesc azi micii Pontii Pilaţi de pretutindeni.

Moralismul care armonizează azi aceste două prerogative de religie şi drept, „fanatismul” ateu şi „justiţialismul” mercantil, este acela al unei „sacralităţi umane intrinsece şi autonome”, însă cu permanente „rezerve de conştiinţă”, pentru că această „sacralitate umană intrinsecă şi autonomă” se acordă „pe sprânceană”, de către o putere sau alta, unei entităţi sau alteia, după interesele respective.

Astfel această „sacralitate” morală nu este decât formal universală, atâta cât se confundă cu propagarea ateismului universal; în fapt se aplică însă numai în măsura în care unii sau alţii se bat pentru o entitate sau alta: „e sacră, deci este a mea”; „ba e sacră, deci nu este a ta şi a mea”. Aceasta seamănă oarecum cu bătaia soldaţilor pe cămaşa lui Cristos, cămaşa miraculoasă, „fără cusătură”, cum este într'un fel universalitatea omului ca fiinţă superioară.

Intrecerea moralistă între un câmp şi altul, între „fanatici”, ideologo-rasiali-materialişti şi „justiţialişti”, pragmatic-universalişti, are drept rezultat războiul larvar şi ipocrit în care îşi trage suflul lumea de azi, şi în care plătesc necontenit, cu sânge şi sudoare, galbeni, negri, balcanici, est-europeni, necontenit trimişi dela Ana la Caiafa, jugăniţi între Pilaţi şi Farisei.

Dar acesta este „fenomenul”, ceea ce se vede, ofensivă veninosului moralism de azi fiind alimmentată în războiul mai puţin văzut al „ştiinţei”, şi anume în zona „ştiinţelor spirituale”.

Ne oprim la un caz între sute, pentru a înţelege bine de ce este vorba. Un laborios a mul-te-răscolitor, de profesie Profesor prin American-te-răscolitor, a scos recent o carte intitulată „Moartea lui Dumnezeu”. Este o lucrare cu pretenţii de sociologie şi morfologie a culturii, în care se pune

continuarea în pag. 3

Tovarasii între ei

de General Ion GHEORGHE

Cel mai dispreţuit om de propriul său popor, Walter Ulbricht, Preşedintele Consiliului de Stat al aşa zisei Republici Democratice Germane, a vizitat pe la jumătatea lunii Septembrie pe „prea iubitul tovarăş şi prieten”, Gheorghiu-Dej, Preşedinte deasemenea al Consiliului de Stat al Republicii Populare Române. Doi colegi şefi de stat comunişti, aşa dar, şi între ei „iubiţi tovarăşi şi prieteni”, cum s'au complăcut să se întituleze reciproc la aproape fiecare frază adresată de unul altuia.

Care vor fie fost cauzele urgente şi arzătoare, ce-au determinat pe tov-ul Ulbricht să-şi părăsească satrapia lui, în destulă frământare în momentul de faţă, pentru a vizita pe aceea a tov-ului Gheorghiu-Dej?

Dacă nu uităm că ambii şefi de stat şi conducători de „popoare socialiste suverane”, stăpâne pe soarta lor, nu sunt decât nişte bieţi pionieri pe tabla de şah a politicii imperialiste sovietice, nu vom greşi în discernarea împrejurărilor care au prilejuit această luare de „contact personal”.

Walter Ulbricht a fost, cu câteva zile înainte, la stăpânul său Hruşciiov, în Crimeea, după ce a trebuit să aştepte mai bine de o lună, colindând între timp pe diferitele meleaguri ale împărăţiei sovietice, revenirea capricioasei bune dispoziţii a lui Nikita Serghejevič, fără de care înfăţişarea înaintea acestuia, a vreunui din satrapii lui, ar putea fi plină de riscuri. Ce i-o fi spus Nikita, nu se ştie, potrivit regulilor „democraţiei” comuniste, dar se poate deduce uşor, văzând elanul dovedit de patrioticul despărţitor în două al poporului german. Şi, mai ales, din rezezeala cu care tov-ul Ulbricht a început luarea de contacte cu ceilalţi tov-i sateliţi, în primul rând cu Gheorghiu-Dej, întru pregătirea marelui eveniment, anunţat, repetat, de ani de zile, dar tot de atâtea ori amânat: semnarea tratatului de pace între Hruşciiov şi Ulbricht- adică între Hruşciiov şi el însuşi. Ulbricht pare să fi convins pe Hruşciiov- prinzându-l într'un moment de bună dispoziţie, de ridicolul ameninţării, mereu neîmplinite a semnării tratatului în chestiune. „Bine, să-l semnăm — pare să-i fi zis Nikita — dar vezi ce zic ceilalţi „constructori ai socialismului”, aşa ca să mai câştige timp. Căci şi copiii ştiu cât de mult repugnă lui Nikita semnarea separată a unui tratat de pace cu Ulbricht, conştient de ridicolul la care s'ar expune, mult mai mare decât acela al amânării sine die a semnării.

Ruperea în două a poporului german convine deopotrivă, şi lui Hruşciiov şi lui Ulbricht, deşi din cauze diferite. Ezitarea pentru săvârşirea actului, care ar fi să legalizeze această rupere în două a unui popor, este numai din partea lui Hruşciiov, conştient şi de ridicolul şi de riscurile ce vor decurge, pe când Ulbricht, al cărui fir subţire, de care i-atârână existenţa, este condiţionat de crima pusă la cale, se sbate de atâta timp pentru urgentarea acesteia.

Crima împotriva poporului german trebuie sigilată însă nu numai cu semnăturile lui Hruşciiov şi Ulbricht, ci şi ale celorlalţi sateliţi, cu motivarea că au fost şi ei în luptă aprigă cu balaurul hitlerist. În primul rând, Republica Populară a lui Gheorghiu-Dej. De ce lupta duşă împotriva lui Hitler trebuie terminată cu ruperea în două a poporului german, este un fel de „mânăstire într'un picior ghiţă ciupercă ce-i” a politicii imperialismului comunist sovietic, ale cărui instrumente criminale sunt şi Ulbricht şi „iubitul său tovarăş şi prieten”, Gheorghiu-Dej. Şi unul şi altul au pretenţia de a vorbi, în tot ce spun şi fac, în numele po-

continuarea în pag. 3

RUMÂN

Nu-i amintit în condici nicăierea.
Doar cântec haiducească și brad în grui;
Luceferii, veghind, îi beau tăcerea
Și clipotesc, semeți, în ochii lui.

Străbate vremea și nu pune semne,
Bătut de dor, pe drumuri de destin;
Și de-și mai scripuieste prag, din lemn,
E numai ca să-nsemne că-i străin.

O'nțelepciune din străvremuri dace
În nenorocul lui se limpezește:
Știind de miez, de ce-ar zidi găoace?
Destul că-și duce crucea omeneste...

De vin nevoi, le scrie'n câmp cu plugul,
Și legii din străbuni îi stă ostaș, —
Iar trudei lui îi vămue belșugul
Străinii cămătari dela oraș...

Când ingenunche, obosit, sub cruce,
Răsare'n toți cu precăinstită față;
Cine-ar putea atâta gând s'astruce,
Și-atâta cântec, înflorit în viață?

Ci, astăzi veacul l-a găsit chiabur.
I-a zăvorit altarul și ogorul.
Flămând, își taie haturi în azur,
Și'n vis îi lasă grâu, Mantuitorul.

De-l iau sfârlăcii urii la refec,
Inima lui își pune'n ceruri vatra;
Că apele neomeniei trec.
Biruitoare'n veci e numai piatra...

De-aceea, el la vânzători le-adună,
În suflet, blestemul mocnit ca balta,
De când dreptatea târguie minciună,
Și libertatea s'a curvit la Ialta...

De-ar ști acei ce preamăresc pe Fiară,
Că îngerii coboară să-l îndrume
Pe-acest țaran chiabur, și fără țară,
Purtând un fir de Dumnezeu prin lume...

VASILE POSTEUCA

"CARMEN" ÎN GERMANIA

Ansamblul muzical român "Carmen" — din Paris — a dat — în Septembrie — două Concerte de cântece populare românești, însoțite de dansuri naționale:

— la 14. 9. în Königsburg in Krefeld
— la 15. 9. în Mönchengladbach.

Conducerea muzicală a avut-o dl. Grigore Josub, maestrul dansurilor fiind dl. Nicolae Chiriac.

Soliști au fost: din Franța, d-șoara Maria Brătianu (mezosopran) și dl. Ion Cușă (bas), iar din Germania, d-nii Aurelian Neagu (bas), Marcel Nicolau (bas) și Brătescu (vioară). Programul, bogat și cu mult gust alcătuit, a trezit un viu interes printre spectatori, care au răsplătit cu călduroase aplauze pe executanți.

Bine ar fi dacă asemenea manifestatii s'ar repeta mai des și în diferite orașe, căci — în afară de o frumoasă propagandă pentru țara și neamul românesc — acest mijloc este o bună armă de demascare a furturilor, ce se săvârșesc cu muzica și dansurile noastre.

Profitând de prezența ansamblului "Carmen" în Mönchengladbach, Radiodifuziunea germană a imprimat numeroase discuri cu Colinde și Căntece populare românești, umplându-se astfel un gol, pe care noi, Români, l-am simțit adesea în audițiile radiofonice, la ora: "muzica altor popoare".

LITURGHIE ORTODOXĂ ROMÂNEASCĂ

Duminică 16 Sept. s'a săvârșit la Düsseldorf — de către Arhiepiscopul Em. Vasilescu — prima slujbă ortodoxă-românească în Biserica nouă a "Centrului Comunităților Ortodoxe". Răspunsurile liturgice au fost date de ansamblul coral "Carmen", cu prețiosul concurs al d-lui A. Neagu. Slujba a fost transmisă, în întregime, de către postul de radio.

După terminarea serviciului divin, a avut loc o agapă, unde coriștii și soliștii ansamblului "Carmen" au delectat pe comensali cu interpretarea mai multor cântece românești.

M. N.

CĂRȚI

Nicoară BELDICEANU, LES ACTES DES PREMIERS SULTANS, conservés dans les manuscrits turcs de la Bibliothèque Nationale a Paris, I. În colecția "Ecole pratique des Hautes Etudes, VIe section. Documents et Recherches, IIIe". Paris, Mouton & Co, La Haye, 1960. 198 p. în 4° mic.

„PRĂVĂLIA DIAVOLULUI”

de VIRGIL IERUNCA

De ani și ani cotrobăiesc prin bibliotecile Apusului cu speranța nepotolită s'o găsec: "Prăvălia Diavolului" e o carte pe care credeam că dacă n'o voi citi, mă voi simți totdeauna împuținat sufletește. Când a apărut în Bucureștii de pomină ai lui 1942, Mircea Streinul se îndepărtase — și pe bună dreptate — de mine, cel ce apucasem pe calea utopiilor turbate. Primul contact cu cel mai de seamă scriitor al Bucovinei fusese însă excelent: Mircea Streinul e acela care a smuls cenzurii timpului autorizația de apariție a revistei noastre, a "negativistilor", — "Albatros", la care dealtfel a și colaborat la primul număr.

Nu însă atâta trimiterile sentimentale mă împingeau să descoper cu orice preț romanul de aproape o mie de pagini al lui Mircea Streinul. Ci faptul că în acest roman voi afla — mi-o spusese cu puțin înainte de a muri însuși autorul — ceva din chipul vecinei noastre dela Răsărit, Rusia. Deaceea, când în Biblioteca Națională dela Viena dau acum peste "Prăvălia Diavolului", cred că sunt — trebuie s'o mărturisesc cu orice risc — mult mai emoționat decât în fața unor Vermeer sau Breughel, pentru care poposec în această metropolă.

În primele cinci sute de pagini, nimic despre Rusia. Nici vorbă totuși de vreo dezamăgire. Proza lui Mircea Streinul e totdeauna interesantă, ciudată. Fără să fie un romancier propriu zis — deși îmi amintesc limpede că până și un scriitor comunist ca Miron Radu Paraschivescu compara "Drama Casei Timotei" cu nu știu care roman de Dostojevskij — Mircea Streinul are un univers al lui, în care poezia nu transformă cartea într'un "roman poetic", ci transfigurează, impune epicului o deschizătură a ne-bănuțului, a insolentei adânci. Estetic vorbind, pentru evoluția romanului românesc, Mircea Streinul e un înnoitor de forme: el topește în roman genuri și soiuri de literatură, deschide paranteze într'o anume actualitate (personagiile lui se mistuie cu literatura și gândurile unor Mircea Eliade, Cioran sau Vulcănescu), cultivă un fel de "collage" epic (e redată de pildă întocmai proclamația de intrare în război a României) și nu sunt îndepărtate nici citate lungi din poezia bucovinenilor lui, Iulian Vesper, George Drumur, sau traducătorul lui Rimbaud, Nicolai Roșca.

Dar Bucovina e prezentă nu numai indirect filtrată prin poemele fiilor ei mai mult sau mai puțin risipitori de cântec, ci și direct, în toată existența ei, cu centrul în satul Cuciurul-Mare. Sat plin de taine, de feciori, de păduri și de semne. Satul lui Mircea Streinul. Rareori în istoria literaturilor spațiul originar devine ca la Mircea Streinul un fel de veșnică reînnoire în care personagiile — unele se cheamă Stai Nimeni sau Isachie Lume — se regăsesc cu fața spre marile limite: prietenie, tăcere și moarte. Ceva din misterele poemului holderlinian "Heimkunft", din acele mistere ce fascinează pe Heidegger comentându-le liric, când afirmă "apropiată este blânda încântare a lucrurilor bine cunoscute și a corespondențelor lor simple", stăruie par'că în satul bucovinean al lui Mircea Streinul. Oamenii trăiesc, bineînțeles, în durată obișnuită — există o epică vie a satului — însă dincolo de zarea întâia, apare

lumea secundă care dă cărții accente fantastice, de basm, de parabolă și de mit. N'am citit niciun roman în care lumina lunii să pregătească atâtea inițiative, în care pădurea să vegheze la atâtea ceremonii necesare. Un fel de boare paradiziacă învăluie spațiul copilăriei și bărbăției din Cuciurul Mare. Eden bucovinean. Luca Urătu e vecinul și prietenul lupilor, iar Văduva Maria vorbește cu norii (mai ales atunci când duce morții'n spinare). Moartea este ea însăși "cineva". Ea intervine mereu între anecdotă, mitic și fantastic, uneori într'un fel de expresionism naiv — există dealtfel la Mircea Streinul și momente de naivitate uluitoare — sub forma unui personaj discret, distins, de cele mai multe ori purtând ceva cenușiu, o manta sau o privire. (În afară de o singură dată — dată patetic pre-romantică — sub forma unei femei nespuse de frumoase, și albă și tristă). Literatura fantastică a lui Mircea Streinul nu are o încheietură trainică, o rigoare măiestră, ca aceea de exemplu a lui Mircea Eliade, ea nu e mai puțin interesantă pentru o literatură ca a noastră care n'a avut timpul să răpună major realisme de tot felul.

În partea din urmă a "Prăvăliei Diavolului" apare, în sfârșit și acea fascie de istorie imediată, prolog vestitor de atâtea tragedii: întreaga lume de minunăție românească din romanul lui Mircea Streinul (pentru că lângă Cuciurul-Mare se ivesc și Cernăuții de poveste, Cernăuții de ieri, în vestmântul lor de vis) e întreruptă brusc de prima ocupație bolșevică. Ca într'un film realizat par'că de un Eisenstein al nefericirii românești, Bucovina se transformă acum într'un tărâm de umbre și de sânge, cu mase de oameni care fug, pier, se ascund sau rabdă urgia ca o încercare a cerului. Paginile acestea sunt cu atât mai prețioase, cu cât sunt printre puținele care au surprins — care au putut surprinde până acum — năvala puhoiului vecin, în toată întunecata lui desfășurare. Literatura ocupației noastre de către oastea roșie e puțină și săracă. (Nimeni nu se va gândi într'adevăr să stabilească vreo legătură între reportagiile de mercenar senzațional ale unui Const-Virgil Gheorghiu și seriozitatea unei literaturi care mărturisește cu adevărat). Iată de ce romanul lui Mircea Streinul e o reală împlinire din acest punct de vedere. El se termină în clipa în care soldații români recuceresc Cernăuții. Autorul anunța și un al treilea volum — "Eroul Soarelui" — a cărui temă era războiul însuși împotriva comuniștilor. Din nefericire, Mircea Streinul n'a avut răgazul să-l termine. A murit însă la timp: înainte de revărsarea, de data aceasta peste întreaga țară, și peste jumătate din Europa, a acelora pe care i-a văzut, așa cum sunt, în "Prăvălia Diavolului".

"Pe umerii mei simt toate pietrele și lanțurile lumii" — scrie Mircea Streinul în cele câteva cuvinte de început ale cărții.

... Poate și din pricina acestor pietre și acestor lanțuri, în Viena aceasta pe care o simt dintr'odată pustie, par'că mă bate pe umeri personajul puțin cenușiu, puțin insistent, acela care seceră sau duce de mână morții din Cuciurul-Mare.

— N'a bătut încă ceasul, Domnule, ce Dumnezeu!

Viena, Septembrie 1962

ȘI-A RĂSĂRIT

Și-a răsărit acum când scriu,
din putredul albit sicriu,
icoana munților Carpați...
cu mii de frați
întemnițați...

Toți trec în marș
la față arși
încătușați,
înlanțuiți,
bătuți cu pietre
și huliți.

Și-au răsărit acum când scriu
trei frați căzuți
la Stalingrad,
sub cer de sânge,
cer nomad...

Și-au răsărit pe Volga 'n sus
unde-i crucificat
Isus.

EROICA

Vuește stepa...
Gerul este greu...

La Stalingrad,
sub ziduri reci de gheață,
se luptă neamul dac,
pentru viață.

Când Volga svârle
sloiuri peste maluri
și crivățul
ajunge pân'la os,

Când Satan
e mai crud,
mai fioros,

atuncea clipa jertfei în noi se naște
și-apunem mii,
în sângerând stele...

Vuește stepa...
Gerul este greu...

Și-alături îl simțim pe
Dumnezeu.

AL. SILISTREANU

**

PENTRU MÂINE

Pentru mâine
N'ai nici-o bucată de pâine,
Nici-un cuvânt.
Cu hrisoavele vremii-adunate' n năframă
Îți tai cale prin gloată,
Singură, sub tăcerile lumii,
Mamă.

Șoptit,
Te aud, cum îți numeri pe degete anii.
De ce te-au lovit
Și te-alungă cu pietre dușmanii?
Înainte, 'n urmă întineric, ceață, zăvoare.
Nici-o stea nu mai răsare
Pentru tine pe zare.

Cerul, și el e-o pată de sânge!
Cine plânge
'n miez de noapte
Geme și cere 'ndurare
'n genunchi la Icoană?
Tu ești mamă...?

München 1948

DE SUS

De sus s'a mai desprins o stea.
O dâră albă de lumină.
Cerul s'apleacă și suspină
Și-asvârle 'n urmă-i flori de nea.

În drumul ei fără întoarceri
O lume a luat cu ea.
Spre care zări îi porți, tu, stea
Destinul tainicei prefaceri?

În ce genuni întunecate
Încei tu dorul ei de viață?
Pustiu e ceru 'n dimineață
De fuga ta 'n eternitate...

Buchenwald 1943 G. MARINESCU

Când treceți prin München, nu uitați să
vizitați

ADA-KALEH
(specialități românești și orientale)
Schellingstr. 16

Proprietari: Teodosia și Marcel Nicolau

Întâiul Sinod Ecumenic (Niceea, 325), gravură în lemn, de Teodosie Monah, Neamțul 1841.

CONCILIUL II VATICAN

„Zwei Völker haben nach tausend Jahren schwerster Auseinandersetzungen einen Strich unter die Vergangenheit gezogen, um miteinander eine friedliche und glückliche Zukunft zu schaffen. Deutschland und Frankreich haben ein Beispiel gegeben. Ohne ihre Verständigung und ohne ihre Freundschaft gäbe es keine Hoffnung auf ein gemeinsames Europa, das die Bedrohung unserer Zeit zu überdauern vermag.“

Bundespräsident LÜBKE

NACH DEM HISTORISCHEN BESUCH

besteht keine. Und ohne Übereinkunft liegt keine Vergleichsmöglichkeit vor. Die Unterstellung mit der „Achse“ ist, wenn nicht reine Denkräthe, so doch tendenziös.

Der Besuch de Gaulles — der Besuch, den Frankreich Deutschland abstattete — hat den Weg der Verbrüderung der beiden großen Nationen entscheidend erleichtert. Und diese Verbrüderung ist die Grundlage der europäischen Einheit. Wie man diesen Zusammenschluß der europäischen Staaten auch nennen mag — Europa der Vaterländer, Europa-Union, oder Vereinigte Staaten Europas — ist nicht wichtig. Wichtig ist die Aussicht, daß es zwischen den Staaten dieses Europas keinen Krieg mehr geben wird. Meinungsverschiedenheiten, Streitigkeiten, ja. Diese sind zwischen Mitgliedern einer Familie natürlich. Jedoch Blutvergießen unter Brüdern — nein! Darauf wird die Gemeinschaft achten. Und wenn die Stätte des Geistes vom Kriege nicht mehr verwüstet wird, wird sein Erblühen und seine Macht eine Garantie für die gesunde Ordnung der ganzen Welt sein.

Das jeweils Spezifische und Alleinige der Völker wird durch die neue europäische Einrichtung nichts einbüßen. Sprache, Kultur, Tradition, Mentalität werden fortbestehen. Sie werden der Reichtum und die Zierde des neuen politischen Organismus sein.

Also wird es keine Kriege mehr zwischen den europäischen Nationen geben — Kriege, denen die Vereinigten Staaten Amerikas, sowie die Nachfolger der asiatischen Horden, ihren Aufstieg zu Supermächten verdanken — und für die Erreichung dieses Zieles ist kein Opfer zu groß. Der Widerstand einiger und die Befürchtungen anderer werden sich zerstreuen.

In jedem Fall dürfen sie nicht ein Grund für das Hinausschieben dieses Schrittes sein.

LIMBAJ CLAR

Pe insula Brioni, oaspele lui Tito, preşedintele Breşnev, a făcut declaraţii cu privire la Cuba. „Dacă Cuba va fi atacată — a spus el — Rusia sovietică va face imediat războiul atacatorului“. Cuvinte limpezi! Comparaţi-le, vă rog, cu declaraţiile responsabililor Vestului privitoare la Berlin şi la Cuba! Cuvintele clare ale Rusului au fost adresate opiniei publice americane. Şi ele nu-şi greşesc ţinta. Perspectiva unui război atomic îngrozeste. Pacea valorează mai mult decât... Cuba!

Şi totuşi! Căderea continuă grăbeşte sfârşitul „păcii“. Cuba este buba. Şi buba va deveni curând buboiu. Iar buboiul va trebui operat. Cu orice preţ. Chiar cu preţul întreruperii gheşefurilor.

PERSIA SE PLEACĂ...

Ministerul de externe sovietic a comunicat că ministrul de externe al Persiei, Abbas Aram, a înmănat ambasadorului Rusiei sovietice în Teheran, Pegow, o notă prin care guvernul persan dă asigurări Rusiei că nu va îngădui niciunui stat străin să instaleze pe teritoriul Persiei baze pentru rachete. Cu prilejul înmânării notei, Abbas Aram a adăugat că guvernul său nu va permite, niciodată, ca Persia să devină instrument de agresiune împotriva Rusiei sovietice. Anunţând faptul, „Iswestja“ recomandă tuturor statelor vecine Rusiei atitudinea Persiei ca pildă de urmat.

Persia este, prin pactul CENTO, aliată militară a Vestului. Din partea Statelor Unite a primit ajutoare, militare şi economice, în valoare de sute de milioane dolari. Şi totuşi... Pe deoparte, ameninţările sovietice cu bombardarea „bazei“ militare; pe de alta, lipsa de hotărâre a aliaţilor (cărora li se construiesc acum baze pentru rachete înaintea porţilor, pe Cuba) au dus la decizia guvernului persan.

În situaţia de azi, putem afirma că Persia „a tras cu piciorul“.

În ziua de 11 Octombrie se va deschide solemn conciliul II Vatican. Va fi cel mai important conciliu din câte a cunoscut istoria — bogată în revărsări de har, dar şi în rătăcirii — a Bisericii creştine. Strălucirea lui va întrece pe aceea a marilor concilii din vremea împăraţilor bizantini. Şi dacă, în aceste vremi de investigaţie a spaţiilor interplanetare, Părinţii de asăzi nu vor prisosi în virtuţile Părinţilor de la Nicea („alii sermone sapientiae, alii gravitate vitae et laborum tolerantia eminebant; alii modestia et comitate morum erant ornatii“), cântate de istoricul Eusebiu, ştiinţa şi talentul vor covârşi. Iară unde este gând cinstit şi dispoziţie de dăruire Duhul Sfânt care „pe cele slabe le întăreşte şi pe cele neputincioase le vindecă“ va ajuta. Nu ne îndoiim dară că acest sinod al bisericii romano-catolice va deveni — prin ortodoxia hotărârilor lui — conciliu ecumenic. Căci în ultimă analiză ortodoxia învăţăturii lui conferă atributul de „ecumenic“ unui conciliu al unei părţi a Creştinătăţii. Dacă învăţătura conciliului II Vatican va fi conformă învăţăturii celor Şapte concilii ecumenice ale Bisericii din vremea în care ea era UNA (nu Catolică, Ortodoxă, Evanghelică!) atunci el va trece în rândul conciliilor ecumenice. Când Biserica este una, ea trebuie să fie, neapărat, catolică, adică universală. Iară dacă este, într'adevăr, apostolică, înseamnă că e zidită pe temelie evanghelică şi drept-aceea ortodoxă prin învăţătura ei nestrîmbată.

NUMĂRUL PARTICIPANŢILOR

Peste 2500 Părinţi — cardinali, patriarhi, Arhiepiscopi, episcopi şi căpetenii de ordine călugăreşti — vor lua loc, la 11 Octombrie, în naosul domului S. Petru din Roma. La deschiderea conciliului vor fi prezenţi numeroşi şefi de guverne ale statelor creştine. Preşedintele republicii italiene va fi deasemenea prezent. Misiunile streine vor fi primite, a doua zi, de Papa în audienţă solemnă în Capela Sixtină. Ziua deschiderii conciliului se va încheia cu o mare retragere cu torţe organizată de credincioşii Romei. Ceremoniile deschiderii conciliului II Vatican vor fi transmise direct în America peste satelitul „Telstar“.

ŞEDINŢELE ŞI VOTAREA

Printr'un „Motu Proprio“, publicat la 5 Septembrie, Sfântul Părinte a fixat normele după care se va ţine conciliul II Vatican. În „Regolamento“ conciliului — parte componentă a

documentului — se spune că şedinţele conciliului vor fi de trei feluri: şedinţe publice, congregaţii generale şi şedinţe de lucru. În şedinţele publice, prezidate de Papa, vor fi numai două posibilităţi de votare: cu aprobare (placet) sau cu respingere (non placet). În congregaţiile generale şi în şedinţele de lucru (şedinţele comisiilor) este permis şi votul *placet juxta modum* (aprobare sub rezerva modificării dorite). Hotărârile se vor lua cu majoritate de două treimi. Rezultatul votării va fi comunicat imediat Papei. Dacă şi Papa, la rândul-i, aprobă fiecare decret, sau fiecare canon, atunci el rosteşte formula: „Decretele şi canoanele, ale căror texte au fost tocmai citite, au aflat aprobarea Părinţilor şi noi, deasemenea, vrem să acceptăm cu aprobarea sfântului conciliu aceste hotărâri, aşa cum ele au fost cetite“. (Aceasta în conformitate cu dispoziţiile codului de drept canonic romano-catolic, care statuiază: „Conciliul decretă vim definitivam obligandi non habent, nisi a Romano Pontifice fuerint confirmata et eius iussu promulgata“ (Canon 227). Cod. Jur. Can., lib. II, cap. II, De Concilio Oecumenico).

OBSERVATORII ne-catolici pot lua parte la şedinţele publice şi la şedinţele congregaţiilor generale. Ei pot informa comunităţile lor religioase despre lucrările conciliului, dar sunt ţinuţi să păstreze, faţă de alte persoane, secretul conciliului. (Potrivit făgăduinţei de la sfânta împărtăşanie: „Că nu voiu spune vrăjmaşilor Tai taina Ta, nici sărutare ca Juda îţi voiu da“).

Până la 20 Septembrie îşi anunţaseră trimiteria observatorilor următoarele comunităţi religioase: biserica Anglicană, federaţia mondială Luterană, biserica Evanghelică germană, asociaţia mondială a Ucenicilor lui Cristos, comitetul mondial al Quakerilor, consiliul mondial al Congregaţioniştilor, consiliul mondial al Metodiştilor, Consiliul Mondial al bisericilor (Geneva), biserica Vechilor Catolici (Utrecht), biserica Coptă egipteană, biserica Jacobită siriană şi federaţia mondială Presbyteriană. Comitetul executiv al federaţiei mondiale Baptiste a comunicat Secretariatului pentru unirea creştinilor că nu va trimite delegaţi-observatori la conciliul acesta, chiar dacă vor fi invitaţi.

În ce măsură vor participa bisericile Ortodoxe, prin observatori, la conciliul II Vatican, rămâne de văzut. Până la 1 Octombrie se ştia că biserica ortodoxă greacă (biserica liberă) nu-şi va trimite observatori. (Altfel n'ar mai fi „grecească“!). Deasemenea, biserica ortodoxă rusă (captivă). Şi dacă nu vin Ruşii, nu vor veni nici Românii, nici Bulgarii. G. R.

AFIRMĂRI ROMÂNEŞTI ÎN EXIL

La University College din Londra s'au ţinut, între 7—14 Septembrie, şedinţele congresului internaţional al Societăţii Academice Române de sub preşedinţia Monseniorului Dr. Octavian BĂRLEA. Deschiderea congresului s'a făcut în ziua de 7 Sept. ora 14.30. După cuvântul de salut al Preşedintelui, a vorbit Excelenţa Sa arhiepiscopul Gerald Patrik O'HARA Delegat Apostolic în Anglia. Apoi au luat cuvântul P. S. Episcop Vasile CRISTEA şi Generalul de aviaţie LEE, fost şef al misiunii britanice în Comisia Aliată de Control. La ora 16 a urmat conferinţa Profesorului E. D. TAPPE: Romanian visitors to London in the 19th century. În şedinţele ţinute între 8—14 Sept. s'au făcut următoarele Comunicări:

- St. TEODORESCU (Stuttgart): Ideologie und Utopie in der modernen Geschichte.
- P. WOLFF (Bonn): Lebensidee Nietzsches — Dionysos und der Gekreuzigte.
- D. MARIN (Bari): Commitment and Responsibility before and after Christ.
- D. ANASTASE (Paris): L'art peut-il garder un rôle dans le monde moderne? — Responsabilité de l'artiste.
- M. CAMILUCCI (Roma): La responsabilità dell'artista.
- M. POPESCU (Roma): Impegno e responsabilità in alcuni canti popolari.
- I. POPINCEANU (München): Engagement et responsabilité, illustrés par quelques proverbes roumains.

Z. BARBU (Glasgow): Commitment and Responsibility in Contemporary Fiction.

V. HORIA (Paris): Lucian Blaga (une synthèse entre l'Eglise orthodoxe roumaine et l'Eglise anglicane).

Fl. POPAN (Dorfen-München): Relations anglicane.

Oct. BĂRLEA (München): Chivalry and Sainthood.

J. J. SCARISBRICK (London): Reflections on the History of the Church.

R. A. FLORESCU (St. Bernard, U.S.A.): Legătura istorică între puterea temporală şi spirituală.

D. ADAMEŞTEANU (Roma): Polis, territorio e retroterra sul Mar Nero.

C. SPOREA (München): The historical Development of the Rumanian Constitution.

T. ONCIULESCU (Napoli): M. Gaster e la letteratura popolare romana.

G. BONFANTE (Genova): Filologia e linguistica nel caso del problema romeno.

H. HATZFELD (Washington): Una explicación de textos: Vasile Alecsandri, Pohod na Sibir.

N. BELDICEANU (Paris): Recherches sur les causes qui menèrent à la chute des cités marchandes de Kilia et d'Aqkerman sous les Ottomans.

D. BERATTI (Roma): La Roumanie et la Guerre Balkanique de 1912.

I. GHEORGHE (München): Angajament şi răspundere a misiunilor diplomatice în trecut şi prezent.

„Es ist Aufgabe der Regierungen, die Solidarität zwischen Deutschen und Franzosen zu organisieren. Das Werk der Jugend muß es jedoch sein, dieser Solidarität einen lebensfähigen Inhalt zu geben. Die Zukunft unserer beiden Länder, der Grundstein auf dem die Einheit Europas errichtet werden kann und muß, und der höchste Trumpf für die Freiheit der Welt bleibt die gegenseitige Achtung, das Vertrauen und die Freundschaft zwischen dem französischen und dem deutschen Volk.“ Präsident DE GAULLE

SPRE BEATIFICAREA LUI ANTONIO RIVERA

CARDINALUL Play DANIEL, arhiepiscop de Toledo şi primat al Spaniei a anunţat, printr-o scrisoare circulară adresată tuturor parohiilor diocesei de Toledo, deschiderea procesului pentru beatificarea lui ANTONIO RIVERA, mort în anul 1936 în urma rănilor primite în lupta pentru apărarea Alcazarului.

Ştirea e preţioasă pentru noi, Românii, strălucit reprezentată în 1936—1937 pe pământul Spaniei creştine, în lupta împotriva dracilor care „trăgeau cu mitraliera în obrazul lui Cristos“.

R.

MOARTEA TEREZEI NEUMANN

Tereza Neumann „stigmatizată“ de la Konnersreuth, care a dat atât de lucru ştiinţei medicale şi oamenilor Bisericii a adormit în Domnul, în vârstă de 64 de ani. Multe mii de oameni au venit să însoţească la locul de odihnă pe fata de ţăran despre care se crede că din anul 1926 şi până la moarte — adică vreme de 36 de ani — nu s'a hrănit cu altceva fără numai cu sfânta împărtăşanie, luată zilnic. În faţa mormântului deschis, predicatorul Helmut Fahsel (Locarno) a spus: „Cristos s'a revelat, în chip special, unei simple fete de ţăran... Stigmatizată n'a avut nevoie de hrană; Providenţa divină a ținut-o; dar ştiinţa a tăcut!“

Oficiul arhiepiscopiei de München—Freising scrie: „Mulţi vor face rugarea ca Dumnezeu să preamărească pe serva sa. Hotărârea dacă şi în ce măsură Tereza Neumann se cuvine a fi socotită unealtă supranaturală a lui Dumnezeu, rămâne rezervată Bisericii“.

ELLY NEY

a împlinit, în deplină vigoare artistică, vârsta de 80 de ani. Un gând smerit şi de recunoştinţă plin, îndreptat spre marea pianistă interpretă genială a operei lui Ludwig van BEETHOVEN.

La întrebările făcute cu privire la modalitatea plăţilor, răspundem:

Pentru ţările Europei: banii se pot trimite prin mandat postal internaţional. Pentru Americi: plata se poate face prin cek, trimis în scrisoare recomandată.

Publicaţii primite la Redacţie:

Dr. Flaviu Popan, DIE HEUTIGE LAGE DER KATHOLISCHEN KIRCHE IN RUMANIEN, in „Ostkirchliche Studien“, Bd. 11, Heft 2/3, S. 183—192, Würzburg 1962.

Al. Petru Silisteanu, POARTA SINGURĂŢĂŢII. Versuri. Cu un cuvânt introductiv de Faust Brădescu. Editura „Carpaţii“, Madrid, 1961. 104 pagini.

P. Dr. Dumitru Lucaciu, PRIMATUL SFÂNTULUI PETRU ŞI TEOLOGII DISIDENTI ROMÂNI. Ediţia II, revăzută. Edizioni Il Messaggero di S. Antonio-Basilica del Santo, Padova 1962, 88 pagini.

SLOWAKISCHE KORRESPONDENZ, Nr. 8/9, August-September 1962. (Dr. Fr. Tiso, 8 München 22, Postfach 230).

CARPAŢII (Madrid), Mai-Iulie 1962, 26 pagini. Număr închinat jertfei lui Ion MOŢA şi Vasile MARIN. Bogate reproduceri fotografice.

VATRA (Roma), Mai—August 1962 (No. 88). 40 pagini.

ORIENTARI pentru legionari (Erding). Nr. 59, August 1962. 6 pagini.

ROMANIA (New York), Septembrie-Octombrie 1962, 12 pagini.

Cuvântul

apare odată pe lună. Adresa pentru chestiuni de redacţie şi administraţie: George Racoveanu, 805 Freising b. München, Postf. 166. Pentru abonamente: Postscheckamt München (Deutschland) Konto-Nr. 1871 66, für George Racoveanu, Freising. Costul abonamentului anual: pentru Europa 12 DM; pentru Americi 4 doll. Abonamente de onoare: de la 25 doll.